Ч. 347 (14.244). Львів, пятниця 27. грудня 1935. Poštowe opłata oplacona ryczałtem Р. LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060, 149.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 доляр, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Продовження варшавського процесу.

Сьогодні, 27-го грудня, розпочинається остання дія варшавського процесу: промови прокураторів та оборонців, останнє слово підсудних і — присуд. Присуд сподіваний на 4-го січня, себто безпосередньо перед нашими Різдвяними Святами. Як досі, і надалі будемо подавати телефонічні доповнення власного кореспондента до офіціяльних комунікатів ПАТ-а.

Греко-кат. єпископи Галичини

в справі Католицької Акції.

Дня 23. ц. м. радили у Львові греко-кат. єпископи з усіх епархій Галичини в справі Католицької Акції. Учасники наради намітили спільний шлях праці у рямках Катол. Акції для всіх трьох епархій. Про це появиться спільний „Пастирський Лист" до вірних, що його відчитає духовенство по церквах у часі наших Різдвяних Свят.

Ляваль обговорює справу помочі британській фльоті на Середземному Морю.

ПАРИЖ, АТЕ. Премєр Ляваль відбув низку дипльоматичних конференцій. Наперед прийняв італійського амбасадора Черуттія, з яким обговорив розвій міжнародньої ситуації, головно ситуації на Середземному Морю та справу номінації Ідена на міністра закордонних справ В. Британії. Амбасадор Черутті ще раз зясував Лявалеві, як дивиться його уряд на неуспіх пропозиції Ляваль—Гор. Черутті дістав спеціяльні інструкції від Мусолінія, з якими познайомив французького премієра. В політичних колах твердять, що амбасадор з натиском підкреслив, що Мусоліні радо розгляне кожний проєкт мирової полагоди конфлікту, коли цей проєкт візьме на увагу політичні, господарські і суспільні потреби Італії.

Після розмови з італійським амбасадором Ляваль прийняв турецького міністра закордонних справ Русту Араса. На конференції заторкнено англійський меморіял у справі помочі англійській фльоті, якби на неї напала Італія. У тій самій справі прийняв премієр пізніше грецького посла Політіса.

Большевики не хочуть перетягати струни.

Припинення протирелігійної пропаганди підчас свят.

РИГА, АТЕ. Згідно з повідомленнями з Москви, союз активних безбожників цього року дуже зменшив свою пропагандову акцію підчас Різдва. Протирелігійні імпрези, що їх давніше влаштовували підчас свят з великим розмахом і накладом гроша, тепер обмежили тільки до відчитів і протирелігійних видань. Підчас свят совітські радіостанції надаватимуть спеціяльні слуховища, що осмішуватимуть релігію. Однак не будуть у цьому році організувати протирелігійні карнавали й інші масові імпрези.

Передбачують монгольсько-манджурський конфлікт на Дал. Сході.

ЛЬОНДОН, АТЕ. З Токіо повідомляють: Агенція „Кокоцу" повідомляє, що монгольсько-совітські відділи знову напали на манджурську оселю під Булун-Берсун. Японсько-манджурські війська виперли монголів із манджурської території. Агенція повідомляє, що за думку команди квантунської армії напевно прийде до нових подій, які можуть мати дуже поважні наслідки, коли не навяжуть удруге монгольсько-манджурських переговорів, зірваних із вини монголів.

Комуністична діяльність

у Південній Америці.

ЛЬОНДОН, АТЕ. З Монтевідео повідомляють: У палаті послів Уругваю виступив посол Анджель Марія Кузано з промовою, в якій вказав на велику небезпеку комуністичної пропаганди в Південній Америці. Ця пропаганда поширюється дуже скоро та нею керує Радек. Комінтерн вибрав собі Уругвай за випадову точку та осередок комуністичної пропаганди в Південній Америці. Провідники комуністичної революції у Бразилії стояли, як виказало слідство, у близькім звязку з комуністичною централею в Монтевідео.

Важливі наради верхівки

червоної армії.

РИҐА, АТЕ. З Москви повідомляють: У звязку з напруженою політичною ситуацією на Далекому Сході загальне зацікавлення у совітській столиці викликали наради всіх пятьох совітських маршалів під проводом комісаря війни Ворошилова. Водночас кілька днів радила військова рада, в якій крім пятьох маршалів узяли участь усі команданти військових округ, інспектори поодиноких родів зброї та політичні комісарі з Гамарніком на чолі. У цих нарадах брали участь: маршал Блюхер і адмірал Вікторов.

Комуністи хочуть викликати велику війну.

ЧІТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, АТЕ. Офіційний орган Ватикану „Осерваторе Романо" у статті п. н. „Де справжній ворог правдивого миру?" підкреслює, що „вся католицька преса в останніх днях непохитно стверджує, що до політичного життя всіх держав вдирається комунізм, згідно з плянами III. Інтернаціоналу, методично та у приспішеному темпі".

„Осьтак, кінчить „Осерваторе Романо", тоді, коли папа прокопує шлях правдивому мирові. Москва підсилює все і все загальний неспокій з виразною метою викликати велику війну, що сталаб джерелом домашніх воєн, які влекшили би комунізмові дійти до влади.

ХИТРО-МУДРО.

Хто хоче помогти Рідній Школі, нехай вимагає при закупі готівкою „провірних бльочків Р. Ш.

Після Зїзду Рідної Школи.

Львів, 26. грудня 1935.

Велика творча виховно-шкільна діяльність Рідної Школи, що охоплює з кожним роком щораз ширші круги української молоді від її найменших літ аж до юнацтва, нагально зростаюча сітка тих організацій, що уможливлюють Рідній Школі діяння в найцінніших закутках молодечої душі, видвигнули цю установу до ряду найвизначніших, найцільніших українських цінностей повоєнного часу. Тому не диво, що Загальний Зїзд Рідної Школи, що відбувається кожного року, перестає бути самою тільки статутовою формальністю, але виростає до розмірів великої події нашого життя і проходить серед найбільшого зацікавлення в кругах української духової еліти.

Загальний Зїзд Рідної Школи, що відбувся 25. грудня ц. р., імпонував не тільки своєю чисельністю і тому вповні виправдував свою статутову назву; він був теж дійсним Зїздом тих найвидатніших представників, що на просторах нашої Землі від Снятина до Грибова, від Сокаля до Ворохти, Сколього й Турки закладають тверді основи для тривкого буття української нації. Це був Зїзд тих ідейників, що серед злободенних турбот, серед сірих шукань за звичайним хлібом, серед різнородних противенств, проганяють збайдужіння мас, розвівають совість і різьбою найкращих національних прикмет у душі української молоді творять непорушну запоруку здійснення національних ідеалів.

Обемистий звіт, що віддав ясно й підбадьорюючо справжній стан рідношкільної організації та праці, попросту відбирав учасникам змогу дошукуватися якихсь слабших сторінок програми чи її виконання. Численні промовці — чи це був поважний адвокат (на жаль, один з них „подивзався" так, як 105-відс. крикун зперед трьох літ), професор, священик чи молодий студент, селянин чи міщанин — обмежувались до того, щоб дати свої поради, або щоб підкреслити ті замітніші моменти, що Рідну Школу закріплюють серед українських народніх мас і роблять її наскрізь національною установою. Переконливі вияснення деяких справ, подані під кінець дискусії окремими референтами, піднесли настрій прявних і викликали віру, що Рідна Школа не йде прикетливими дориводними стежками, але що вона має викуті тверді, непохитні напрямні для свого діяння.

Тим то й не має особливого значіння зміна осіб її Управи. Тому Рідна Школа ніколи не відчувала шкоди від постанов свого статуту про можливість зміни проводу кожного року. Люди можуть змінятися залежно від різних обставин. Може змінюватися чи чергуватися й тактика керуючих органів. Але незмінна є провідна ідея Рідної Школи: національне виховання української молоді, здатної до життя хочби серед найпротивніших умовин.

Тому й доволі глибока особова зміна теперішньої Головної Управи Рідної Школи, хоч може декого заскочила, всеж таки нікого не здивувала. Навпаки — незвичайно високе число голо

ців (209 проти 48), що впало на нового голову товариства, Миколу Заячківського, та введення до Головної Управи 12 нових діячів (на всіх 18) вказує, що в душах делегатів наросла потреба деяких змін. Повага, що її зазнає особа нового голови Рідної Школи серед українського громадянства; свідомість, що Микола Заячківський справною рукою кермував величавою інституцією „Народньої Торговлі“ десятки років та її розцвітом довший репрезентував у світі українську галицьку торговлю; пригадка, що бл. п. Антін Гладишовський, Бронислав Янів та Іларій Чапельський належали до кращих голов Рідної Школи, хоч були економістами й керманичами фінансових установ, заспокоює українське громадянство, що й доля Рідної Школи опинилася в добрих руках.

Тому з найкращими надіями розїхались до домів рідношкільні делегати та з твердою постановою — помогти проводові здійснити пляни й задуми Рідної Школи, виконуючи точно вказівки й доручення Головної Управи. А вже найближчі дні, коли то з нагоди Різдва прийдеться організувати грошевий дар Рідній Школі, мають доказати, що дорожимо цією установою не тільки на словах, але й ділом. Солідність і дисципліна в переведенні коляди засвідчать наше розуміння, що тверда фінансова підбудова Рідної Школи буде найкращою запорукою її існування та праці.

Чи прийде до чесько-польського відпруження?

Прага, грудень 1935.

Вже зараз після того, як премієр-міністром Чехословаччини став словак Годжа, чехословацька преса почала висловлювати надії на основну зміну теперішнього чесько-польського напруження, а навіть на відпруження те зближення. Тепер, коли премієр Годжа став ще й міністром закордонних справ, ці надії ще зросли. Небуденну ролю у цих надіях чехословацької преси відіграє теж розвиток загально-політичної ситуації. Послухаймо, що говорить про це празький „Венков“, саме начальний орган партії премієра Годжі:

Про цілі польської закордонної політики (пише чеський часопис) знаємо дуже мало й при завзятій мовчанці її керманича важко про неї щонебудь докладнішого дізнатися. Треба вдоволятися лише принагідними заявами визначніших польських дипльоматів. Одною із таких цікавіших і замітніших заяв була недавно заява гр. Понінського у Букарешті, головно те місце заяви, де Понінський заявив, що Польща в останньому часі ставиться рішуче проти політики ріжних бльоків. Само собою розуміється, що така заява була в основній згоді з основними напрямами варшавської централі. Одначе такий підхід Польщі до політики бльоків не забороняє ані не перешкоджає їй співпрацювати у тій політичній системі Середущої Европи, яку у своїй політичній концепції накреслив Годжа. А дотеперішній союз Польщі з Німеччиною, це не бльок?!

А проте нинішня закордонна політика Польщі мусить рахуватись з іншою ситуацією, ніж та ситуація, котра була, коли Польща заключала союз з Німеччиною. Нині, коли Німеччина стоїть перед фактом англійсько-французького наближення, союз з Польщею не має вже для неї того значіння, яке він мав ще донедавна, коли Німеччина була ізольована. Ба, що більше: можна думати, що цей союз є нині для Німеччини навіть не зовсім приємний, бо вяже її по руках. Хто лише трохи визнається в ситуації у Польщі й у Східній Прусії, той знає, з яким занепокоєнням дивиться Німеччина напр. на великий зріст числа народин у польських родинах, бо це загрожує швидкою польонізацією тих земель, оскільки, розуміється, Німеччина не буде вживати особливих засобів, щоб йому протиставитися.

Німеччину дратує теж постійно існування коридору й т. п. Отже не треба дивуватися, що при такій ситуації починає в Німеччині в останньому часі переважати погляд, репрезентований ген. Сектом і поважною частиною райхсвери та кругами великого промислу, про потребу зближення з Совітами коштом Польщі. Так само важко припустити, що в Польщі не звернули уваги на ті особливі військові розпорядження Німеччини з огляду на Східну Прусію, про які писала ессенська „Національ Цайтунг“. (В цілій Німеччині покликано до активної військової служби річник 1914, а в Сх. Прусії також і річник 1910. — М-н.).

Всі ці факти говорять проти збереження дотеперішньої лінії закордонної політики Польщі, а за тісну співпрацю з рештою держав Середньої Европи. Втім, така співпраця нічим не забороняє Польщі жити в добрих взаєминах з Німеччиною. Навпаки, щойно втілення Польщі до бльоку середущих европейських держав дасть їй можливість зберегти супроти Німеччини ту позицію, яку вона займала донедавна, та яку в противному разі вона рішуче втратить. Чехословаччина признає, що вплив Німеччини на цей бльок буде все великий, бож воно й неможливо, щоб близкість такої світової потуги не впливала на її сусідів. Крім цього Німеччина належить теж географічно до Середущої Европи, а тому Польща, як і інші держави Середущої Европи, мала би в середуще-европейській системі всі найкращі передумовини для союзу і співпраці з Німеччиною, а далі вже й західньо-европейськими державами і з Совітами. Відкритим остається лише одно одиноке питання: Чи Польща зрозуміє, в чому лежить її життєвий інтерес.

— Стільки впливовий чеський щоденник. З наведених виводів пробивається зовсім недвозначно туга за наближенням до Польщі і бажання залякати Польщу можливістю повороту Німеччини до політики Рапалля. Характеристично, що орган премієра Годжі говорить усе про Середущу Европу та мовчить про теперішній (повислий у воздусі) союз ЧОР з Совітами. Можна догадатись, що за ціну наближення до Польщі Чехословаччина зреклась би приязни з Совітами, що в її практичну вартість чимало політиків сильно сумнівається.

Коли одночасно звернемо увагу на дискретні надії, які і польська преса привязує до особи премієра Годжі, — будемо мати познаки, що обидві сторони шукають шляхів взаємної злагоди.

М—н.

Українці прощають бувшого і витають нового президента Чехословаччини.

Прага, грудень 1935.

До величного акорду багатотисячних голосів пошани-подяки для бувшого і привітань-побажань для нового президента Чехословаччини прилучила свій скромний, але щирий голос і українська еміграція в Ч.С.Р. Сталося так на святочних сходинах, що їх на день 21. ц. м. скликало українське тов. „Єдність“ у Празі при співучасти інших українських організацій.

Предсідником сходин був **ректор українського університету у Празі,** який у своєму вступному слові подав цікаві й цінні спомини про Т. Г. Масарика з часів австрійського парляменту у звязку з українською справою. Відтак були короткі, але глибоко продумані і до хвилини дуже відповідні реферати, а саме: проф. М. **Любинецького:** „Т. Г. Масарик — президент-визвольник“, проф. **Г. Омельченка:** „Д-р Е. Бенеш — другий президент Чехословаччини“ й **інж. А. Гальки:** „Д-р Е. Бенеш продовженням творчої політики Масарика“.

Зібрані іменем усієї української еміграції в ЧСР з глибини серця дякували великому президентові-визвольникові за те, що за його президенства і під його теплою опікою українська еміграція найшла не лише захист і можливости людського життя в тяжких часах лихоліття на рідних землях, але й за те, що вона тут могла вільно розвивати свою культурну та громадську діяльність завдяки великій матеріяльній і моральній допомозі чехословацького уряду й цілого чехословацького народу. Рівночасно з тим зібрані щиро вітали нового президента з тим глибоким переконанням, що його особа є безпосереднім продовженням політики великого попередника. Виявом цих глибоких почувань зібраних і всієї української еміграції в Чехословаччині були телеграми, які зі святочних зборів післано президентові-визвольникові і новому президентові д-рові Е. Бенешові.

м-п.

Большевицькі вчителі — анальфабети.

Несамовиті відносини в большевицьких школах.

„За Комуністіческое Просвещеніе“ з 16. грудня поміщує кореспонденцію з Ленінграду про інтенсифікацію боротьби з **анальфабетизмом учителів.** В одній ленінградській школі розпорядили в останніх днях іспит для учителів, щоб провірити, **чи вони знають ортографію.** Більшість учителів провалилась при іспиті, багато було таких, що в диктаті зробили по **80 похибок.** Цей іспит улаштували після того, як провірили знання учеників у ленінградських школах. Комісія виказала, що **у школах тільки одного району 400 вчителів не знає ортографії.** Для них відкрили курси, на які ходить ледви половина. Автор кореспонденції твердить, що вчителі не хочуть учитися, щоб не втратити авторитету в учеників. Крім цього деякі керманичі шкіл противляться цим курсам, бо вчитель не може цього погодити зі своєю щоденною працею. Побоюючись недостачі вчителів, яких число далі ще не вистарчає, директори шкіл затаюють перед комісією їх незнання.

„Ізвестія“ з 16. грудня у передовиці заторкують іншу сторону цього питання. Совітські вчителі, не зважаючи на низку спеціяльних постанов, далі є найбільше покривдженою верствою громадянства. На провінції вони 4—5 місяців не дістають платень, не мають мешкань. Ясно, що в таких умовинах вони не можуть вчитися та доповнювати своєї освіти. У цьому році положення в совітських школах не поліпшилося: **нема підручників, нема шкільних помочей ні опалу** (з тієї причини в багатьох місцевостях школи зачинені) та що найважливіше: **нема як слід приготованих учителів.** (РО).

Комуністична організація серед токійських адвокатів.

ЛЬОНДОН, АТЕ. З Токіо повідомляють: Поліція викрила комуністичну організацію серед токійських адвокатів. Суд засудив 18 адвокатів на кару вязниці від 2 до 7 років.

Краєва конференція „Українбанків“.

Дня 25. ц. м. відбулася в салі „Української бесіди“ краєва конференція „Українбанків“, скликана Центробанком, при участи 70 учасників. Наради відкрив голова Надз. Ради Центробанку д-р **Михайло Волошин**, витаючи делегатів та представників краєвих кооперативних централь, зокрема представників РСУК, та запросив до президії конференції през. **д-ра Костя Левицького, Яр. Колтунюка, дир. І. Пашкевича** з Коломиї і на секретарів дир. **Маркіяна Кисілевського** та д-ра **Ст. Булака** зі Сколього.

Перший реферат на тему: „Віддовження селян і кредитової кооперації“ виголосив нач. директор Центробанку **д-р Кость Левицький.** Черговий реферат „Організація кредитової кооперації і Центральної Кооперативної Каси“ виголосив **дир. Ст. Кузик.** На закінчення **дир. Маркіян Кисілевський** розвязав деякі практичні питання з книговодства і конверзії хліборобських довгів.

Над виголошеними рефератами вивязалась річева дискусія.

Поза питанням віддовження хліборобів дуже живу дискусію викликав реферат дир. С. Кузика про організацію кредитової кооперації на місцях та Центральної Кооперативної Каси. Всі дискутанти висловлювали повне зрозуміння для енергійної праці в користь розбудови кредитової кооперації.

Дискутантам давали відповіди члени дирекції Центробанку і дир. РСУК сен. **О. Луцький.** Ця краєва конференція — це дальший крок у розбудові такої важної ділянки в нашому господарському житті, якою є без сумніву кредитова кооперація.

Українські виклади на чужині.

ІДЕЯ ЄДНОСТИ УКРАЇНИ В ПОЛІТИЦІ УКРАЇНСЬКИХ ГЕТЬМАНІВ.

(З життя й діяльности Українського Наукового Інституту в Берліні).

В серії викладів „Українського Наукового Інституту“ відбувся 22. м. м., в авдиторії ч. 29 Університету ім. Фридриха Вільгельма, виклад доцента **д-ра Б. Крупницького в німецькій мові** на тему: **„Ідея єдности України в політиці українських гетьманів“.** Із цим викладом, на який явилося около 120 осіб, хочемо коротенько запізнати наших читачів.

Поки майже ціла Україна належала до Польщі, істнувала фактична єдність українського народу, закріплена все наростаючим антагонізмом між національно-соціяльними змаганнями українців і шляхетськими прероґативами польської Річипосполитої. Повстання Богдана Хмельницького поставило нову проблему єдности, єднання чи зеднання України. Ця проблема насувалася сама собою з огляду на те, що територія нової Української Держави (напр. згідно із зборівським договором із 1649 р. входили сюди воєвідства: київське, брацлавське й чернигівське; згідно із білоцерківським ще менше) — не охоплювала цілої української етнографічної території, а в першу чергу залишилася поза її кордонами Західна Україна.

Через те перші гетьмани вільної України — Богдан Хмельницький і Виговський, а трохи пізніше й Петро Дорошенко, звертають свою увагу в цей бік. Зеднання Західної України з основною українською територією, є одною з головних точок їх політичної програми, чи то в переговорах з Москвою, Туреччиною чи Швецією. В ці моменти найбільшого розмаху українських сил висувають паралельно і постулят повної незалежности України.

Коли після Виговського і Юрка Хмельницького приходить в Україні до анархії, державні українські мужі не заступають уже таких далекойдучих ідей. Право- і Лівобережна Україна роззеднуються, стають сферами впливу польського або московського. Оцей поділ основної української території примушує гетьманів відступити на інші позиції національної української політики. Постулятом стає зеднання Право- і Лівобережної України, яку підтримують майже всі гетьмани другої половини XVII-го ст. Також і Дорошенко заступає разом з максимальною програмою обєднання українського народу на цілій етнографічній території ; мінімальну — єдности Право- й Лівобережної України під одним гетьманським реґіментом.

З приходом в 70-х роках XVII. ст. кінцевої руїни Правобережжя цю національну лінію репрезентує Лівобережжя. Спроби Самойловича й Мазепи захопити у свої руки Правобережну Україну досить відомі.

В дійсности після Полтави не можна було тримагися навіть цієї скороченої лінії національної політики. Перевага Москви була занадто велика. Лівобережні гетьмани, починаючи з Івана Скоропадського й кінчаючи Розумовським, думають уже лише про оборону автономних прав лівобережного гетьманату перед Москвою.

Українські національно-державні постулати у XVII. і XVIII. ст., йшли не до верху, тільки до низу. Але впертість, з якою українські гетьмани, а разом з ними їх співробітники й широкі маси українського народу обороняли одну позицію за другою, свідчить, що ідея єднання України, як державно-національної цілости, була кріпкою і живою, що воля до власної всенародньої сполуки залишилась невмірущою, хоч і висловлювала себе в більших чи менших вимогах згідно з обставинами даного часу. Українці шукали свого центру у своїх власних кордонах, а не поза ними.

Виклад доц. Крупницького вислухали присутні з великою увагою. Пятницеві виклади Українського Наукового Інституту в Берліні тішаться великою фреквенцією й стягають, особливо останніми часами, багато добірної чужинецької публики. Бажано булоб тільки, щоб інші молодші українські організації залишили пятницю для викладів Інституту, що вже від 10-и літ уладжує їх цього дня, й не переносили на цей день своїх імпрез.

ДРУКОВАНЕ СЛОВО, ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ВИЗВОЛЕННЯ БОЛГАРСЬКОГО НАРОДУ.

14. XII. ц. р. в Українському Соціольогічному Інституті у Празі, відбувся виклад доц. **Григорія Омельченка** на тему: **„Друковане слово, часописи і журнали, головний чинник для кристалізації національної і державної свідомости болгарського народу, як передумовини його визволення“.**

Ось зміст цього викладу:

Болгарський нарід 500 років жив під турецьким ярмом, але державна традиція у нього не затерлася. Болгари мали два великі повстання, в 1595. і 1657. рр., які вигнали десятки тисяч болгар на еміграцію, в европейські держави. Болгарська еміграція зміцнила торговельні зносини болгарського народу з чужиною. Але головно — торговельна рухливість болгар дуже допомагала ширити між болгарським населенням ідеї. тодішніх провідних часописів і журналів. А ці ідеї — духове (від греків) і політичне (від турків) визволення болгарського народу.

Духове визволення болгарського народу зпід впливів греків, можна було обговорювати в пресі і в межах Отоманської Імперії. Болгарська ж еміграція це питання цілком неґувала — бо навіть незалежне церковне життя не обумовлювало самостійного національного, себто державного істнування болгарського народу. А тому болгарська еміграція всю силу свою звернула на політичну працю для свого народу. Керманичі головну надію покладали на координацію сил християнських народів на Балкані. Обдумували всі можливі форми федерації й конфедерації балканських народів. Визволення виявляли лише своїми силами. Найголовніші і найвпливовіші болгарські революціонери, Каравелов, Бочов, Раковський, Левський, навіть відкидали думку про те, щоб до справи визволення болгар вмішувати Росію, бо вона, мовляв, це визволення болгар оберне в нове для них ярмо. Подрібно зясовували вони своїм читачам російський панславізм, як ширення російських впливів на славян, щоб запанувати над ними.

Так виховували болгарський нарід більш як 20 років. В ніяку іншу добу не було такого міцного звязку між читачем і органами друку, як у 50—60 роках минулого століття!

Для народів, напр. колишньої Австро-Угорщини, парлямент (австрійський і місцевий) був великою політичною школою. У Болгарії, на думку прелеґента, цю ролю виконали часописи і журнали. Лише політичною зрілостю болгарського народу, вихованою друкованим словом, (від 1842—1900 рр. болгари мали понад 100 часописів і журналів) можна пояснити те, що малий болгарський нарід не дався опанувати Росією, що допомогла до його визволення.

З організаційного руху.

Політична нарада УНДО в Добромилі.

Дня 16. грудня ц. р. відбулася в Добромилі в салі „Народнього Дому“ політична нарада УНДО з участю посла округи п. Гриня Тершаківця. На нараді були заступлені всі громади судових повітів Добромиль і Хирів. Збори отворив *д-р Антоневич,* який опісля їм проводив. Секретарював п. *Проковець* з Пятничь.

Саля Народнього Дому була виповнена вщерть селянами, духовною і світською інтелігенцією, молоддю й жіноцтвом. Зібрані з увагою вислухали півтораґодинного річевого реферату пос. *Тершаківця.* Реферат на організаційні теми виголосив д-р *Антоневич* По дискусії збори ухвалили довіря Українській Парляментарній Репрезентації за її дотеперішню діяльність і тактику, що принято через аклямацію і серед бурхливих оплесків.

З черги приступлено до вибору Повітового Народнього Комітету УНДО, якого головою став д-р Степан Антоневич, адвокат у Добромилі. Членами Комітету вибрано: о. Бронислава Ґоцького, пароха в Передільниці, о. Волошинського, пароха зі Сушиці Великої, інж. Галевича з Хирова, Гр. Турка, ем. урядовця в Добромилі, Гриця Волошина, б. учителя в Добромилі, Івана Диця кандидата адвокатури з Війська і Миколу Вольного, господаря з Ляцька. Рішено вести при Повітовому Народньому Комітеті народню канцелярію.

Повітовий Народній Зїзд УНДО в Заліщиках.

В понеділок 23. грудня ц. р. відбувся в Заліщиках Повітовий Народній Зїзд УНДО зі судових округ Заліщики і Тлусте при участі 70 делеґатів, у цьому 16 інтелігентів і 54 селян. З інтелігенції було 7 священиків, а саме: о. Боярський Омелян з Новосілки Костюкової, о. Саврій Петро з Торського, о. Навольський Антін з Тлустого, о. Атаманюк Володимир з Лисовець, о. Гаєвий Микола з Бедриковець, о. Воробкевич Роман з Угриковець та о. Добрянський Роман зі Заліщик. Як відпоручник Центрального Комітету УНДО взяв участь у зібранні посол д-р Степан Баран.

Збори відкрив і проводив дотеперішній довголітній голова Повітового Народнього Комітету УНДО адв. *д-р Роман Стефанович.* Політичний реферат про наше сучасне положення і наші домагання до польського уряду виголосив посол *д-р Степан Баран.* З черги *д-р Роман Стефанович* зложив звідомлення з дотеперішньої діяльности Пов. Нар. Комітету, який принято до відома і приступлено до вибору нового Повітового Народнього Комітету УНДО на заліщицький політичний повіт. Одноголосно вибрані: б. сен. Бараник Василь, член Повітового Виділу в Заліщиках, голова; д-р Тригук Василь, адвокат у Тлустім, заст. голови; Папас Маріян у Заліщиках, секретар, д-р Стефанович Роман у Заліщиках, скарбник, о. Боярський Омелян у Новосілці Костюковій, Богуцький Андрій, господар у Касперівцях, Галька Маріян, господар і член Повітового Виділу в Печерній — усі зі судового повіту Заліщики; зі судового повіту Тлусте крім д-ра Тригука — о. Саврій Петро в Торськім, о. Навольський Антін у Тлустім, Мельник Іван, господар у Поповцях і Симеоник Михайло, господар у Солонім.

Після короткої дискусії принято одноголосно такі резолюції, поставлені б. сен. Василем Бараником:

1) Повітовий Народній Зїзд УНДО в Заліщиках висказує повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації і її Президії за їхню дотеперішню працю й оборону прав українського народу.

2) Домагається від уряду сповнення усіх домагань у справах національно-політичних.

ковних, шкільних, господарсько-економічних та освітньо-культурних, видвигнених перед ним Українською Парл. Репрезентацією чи пак її Президією та зреферованих подрібно на Зїзді послом д-ром Ст. Бараном, уважаючи їх сповнення за конечно потрібне для правильного розвою українського народу в межах польської держави.

3) Домагається оснування хліборобського ліцею в Заліщиках, зокрема для піднесення хліборобської культури південного Поділля.

4) Домагається сконцентрування у спровадженні й розпродажі по дешевих цінах саджанок винної лози і щеп шляхотних овочевих дерев у державному садівничому заведенні в Заліщиках для піднесення садівничої і винної культури на територїї південного Поділля.

5) Домагається будови мосту з держ. фондів на ріці Серет у Городку над Дністром для комунікаційної сполуки в осередком повіту південно-східної частини повіту.

Крім цього Пов. Нар. Зїзд висказав побажання під адресою Ревізійного Союзу Українських Кооператив, щоб у порозумінні з Центробанком, Центросоюзом і Земельним Гіпотечним Банком у Львові та Українською Щадницею в Перемишлі у найближчому часі урухомив Українбанк „Народній Дім" у Тлустім, бо судова округа Тлусте не має досі чинної української повітової кредитової установи.

Вкінці б. сен. *Василь Бараник* іменем усіх присутніх висказав слова признання уступаючому довголітньому голові П. Н. Комітету д-рові Р. Стефановичеві за його працю і провід у повіті.

Чотирогодинні наради Зїзду мали наскрізь поважний і діловий характер.

Краєва анкета в справі доросту Р. Ш.

Ця анкета відбулася дня 26. XII. в салі „Української Бесіди" в приявї около 200 членів. Відчинив її проф. **Іван Галущинський** короткою промовою та в імені організаторів анкети зложив на вступі отсю заяву:

„Т-во „Рідна Школа" приступило до систематичної організації рідношкільного доросту на шкільно-законних і педагогічних основах, передбачених для тієї молоді від літ 14—18, що ходила до вселюдних шкіл.

Цю акцію заапробував всеціло й означив її напрямні Загальний Зїзд Р. Ш. з дня 25. грудня 1935, ухвалюючи таку резолюцію:

„Тому що справа виховання з огляду на доцільність та однозгідність виховної політики мусить бути зосереджена в одних руках; тому що силою конечности і силою річевих вимог виховною загально-національною централею на українських землях є Рідна Школа, — Загальний Зїзд Р. Ш. визнає за Рідною Школою моральне право проводити в організації доросту на основі порозуміння щодо програми із заінтересованими українськими установами, що мають якенебудь діло з пошкільним доростом".

Після того вибрано президію анкети в такому складі: Предсідник: проф. **Іван Галущинський**, заступник предсідника проф. **Гнат Павлюх**, секретар м-р **Калинович**.

Зчерги виголосив дуже річевий реферат проф. д-р **Олександер Тисовський** на тему „Користи та трудноші гуртового виховання й навчання". Після того виголосив організаційний реферат п. **Остап Струк** на тему: „Практичні вказівки для організації доросту".

По рефератах приступлено до дискусії, в якій забирали голос отсі учасники: д-р Іван Копач — Львів, інж. Пясецький — Львів; Козак — Верчани пов. Стрий; Корчинський — Галич; Сілецький — Самбір; Копачівський — Теребовля; Мартин — Левандівка; Волощакова — Львів; Чучкевич — Зборів; Федоренчук, д-р Василь Пачовський і студ. Рошак — всі три зі Львова, Галема — Гребенів, м-р Старосольський і проф. Северин Левицький — Львів, Чемериз — Скала.

Після кінцевих виводів обох згаданих референтів голова проф. І. Галущинський замкнув першу частину анкети.

По короткій перерві приступлено до вислухання реферату д-ра **Романа Осінчука**: п. н. „Потреба гігієнічно-санітарної праці в рідношкільних установах" та проф. **Павла Сиротюка** п. н. „Лектура доросту Р. Ш.".

Після вислухання цих рефератів і дискусії, що по них розвинулась, цілоденні наради анкети замкнув коротким словом проф. І. Галущинський. Анкета пройшла серед великого зацікавлення присутніх.

З нових видань.

О. Василь Дубицький, ем. проф. катихит гімназії: Пізнай себе в світлі Христа. Збірка релігійних і світських промов. Львів, 1935. Ст. 144 Обгортка В. Січинського.

Книжка ця буде милою несподіванкою для священиків, що підготовляючись до своїх проповідей потребують нераз заглянути до добрих зразків, щоб оживити свою тему або попасти у відповідний настрій. Автор цих проповідей і промов — довголітній катихит, поставився до кожної теми дуже совісно і як сам признається у передмові, не нехтував теж чужими джерелами. Досі в нашому церковному красномовстві переважає нахил до емфази і бомбастики, що часто затирає провідну думку, заводячи її на боки всякими зайвими прикрасами і дигресіями. Коли проповіди повстають як твори імпровізації це наслідок непідготовання промовця.

Збірка о. В. Дубицького поділена на чотири частини: на промови виголошені в часі духовних вправ, на промови поминальні і похоронні, на промови з нагоди релігійних і виняткових свят, на промови про виховання і на промови на національних святах. Промови підчас духовних вправ займаються головно такою важною проблемою, як сила віри, способами і шляхами, щоб зміцнити в людині релігійність. У похоронних промовах маємо крім загальних міркувань про взаємини з покійниками або маєстат смерти характеристики деяких громадян, яких діяльність звязана з життям Бережанщини, де автор був довголітнім катихитом. У дальшій частині маємо проповіди на тему непорушности католицької церкви, ваги Божого Дому та св. Тайни подружа.

Окрему велику частину книжки становлять промови про способи виховування молоді та порозуміння старшого покоління з молодшим. Як досвідчений педагог, що мав довгими роками нагоду приглядатись дітворі та стежити за психольогією молоді, о. В. Дубицький старається яко мога ближче зрозуміти душу „молодих", хоч при цьому не забуває про те становище, до якого довів його довголітній досвід педагога та душпастиря. Між цими промовами находимо між іншими дуже цінну паралелю між методами давнішого і теперішнього виховання.

Книжка о. В. Дубицького незвичайно приємно вражає своєю чистою літературною мовою та гарним поетичним стилем. Видана вона зразково і може бути окрасою бібліотеки наших духовних.

О. Д. Л.

Мова статистики.

Національний і віроісповідний стан трьох повітів тернопільського воєвідства.

На основі загального перепису населення з 9 грудня 1931 р. Головний Статистичний Уряд подає такі дані про національний і віроісповідний стан поодиноких повітів тернопільського воєвідства.

ПОВІТ БРОДИ.

Загальний простір 1.125,4 км². Загальне число населення 91.248, з того 43.977 мужчин, 47.271 жінок, густота населення на км². 81,1. У повіті є 1 міська і 8 сільських волостей та 76 сільських громад.

По містах проживало 17.905 осіб, з того 4.390 греко-католиків (24,5 прц.), римо-католиків 5.083 (28,4 прц.), 8.288 жидів (46,3 прц.), 142 інших (0,8 прц.).

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 2.042 особи (11,4 проц.), руською мовою 1.506 осіб (2,4 прц.), себто разом **нашою мовою говорило 3.548 осіб (19,8 проц.)**, польською мовою говорило 8.031 осіб (44,9 прц.), жидівською з гебрайською мовою 6.266 осіб (35,0 прц.), іншою мовою 59 (0,3 прц.).

По селах проживало 73.343 особи, з того 53.423 греко-католиків (72,8 прц.), 17.438 римо-католиків (23,8 прц.), 2.072 жидів (2,8 прц.) та 383 інших осіб (0,5 прц.).

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 22.125 осіб (30,2 прц.), руською мовою 24.817 осіб (33,8 прц.), себто разом **нашою мовою говорило 46.942 осіб (64,0 прц)**, польською мовою 24.812 осіб (33,8 прц.), жидівською з гебрайською мовою 1.374 осіб (1,9 прц.), іншою мовою 144 осіб (0,2 проц.).

По містах неграмотних було 2.398 осіб (16,8 прц.), **по селах** 19.493 особи (35,0 прц.)

ПОВІТ ПЕРЕМИШЛЯНИ.

Загальний простір 927,3 км². Загальне число населення 89.908, з того мужчин 43.867 осіб, жінок 46.041 осіб, густота населення на км². 97,0. У повіті є 2 міські і 9 сільських волостей та 74 сільські громади.

По містах проживало 9.715 осіб, з того 2.686 греко-католиків (27,6 прц.), 2.804 римо-католиків (28,9 прц.), 4.203 жидів (43,3 прц.), 19 інших (0,2 прц.).

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 756 осіб (7,8 прц.), руською мовою 1.040 осіб (10,7 прц.), себто разом нашою **мовою говорило 1796 осіб (18,5 прц.)**, польською мовою говорило 4.762 особи (49,0 прц.), жидівською з гебрайською 3.127 осіб (32,2 прц.), іншою мовою 22 особи (0,2 прц.).

По селах проживало 80.193 особи, з того 41.289 греко-католиків (51,5 прц.), римокатоликів 35.671 осіб (44,5 прц.), 2.657 жидів (3,3 прц.), 568 інших осіб (0,7 прц.).

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 18.763 осіб (23,4 прц.), руською мовою 12.218 осіб (15,2 прц.), себто разом **нашою мовою говорило 30.991 осіб (38,6 прц.)**, польською мовою 47.507 (59,3 прц.), жидівською з гебрайською мовою 1.318 (1,6 прц.), іншою мовою 364 особи (0,5 прц.).

По **містах** неграмотних було 1.329 осіб (17,3 прц.), по **селах** 15.391 осіб (26,0 прц.).

ПОВІТ ЗОЛОЧІВ.

Загальний простір повіту 1.194, 5 км². Загальне число населення 118.609 осіб, мужчин 57.157, жінок 61.452, густота населення на км². 99,3. У повіті є 3 міські і 12 сільських волостей, 97 громад.

По містах проживало 19.945 осіб, з того **6.078 греко-католиків** (30,5 прц.), 6.343 римокатоликів (31,8 прц.), 7.408 жидів (37,1 прц.) і 105 інших.

Далі статистичні дані подають, що українською мовою мало говорити 2.162 особи (10,8 прц.), руською мовою 1.542 (7,7 прц.), себто **нашою мовою говорило 3.704 осіб (18,5 прц.)**, польською мовою говорило 11.262 особи (56,5 прц.), жидівською з гебрайською мовою 4.921 осіб (24,7 прц.) і 30 іншою мовою.

По селах проживало 98.664 осіб, з того **64.518 греко-католиків (65,4 прц.)**, 30.594 римокатоликів (31,0 прц.), 2.828 жидів (2,9 прц.), 698 інших (0,7 прц.).

Статистичні дані подають, що українською мовою мало говорити 26.666 осіб (27,0 прц.), руською мовою 25.011 осіб (25,3 прц.), себто **нашою мовою говорило 51.677 осіб (52,3 прц.)**, польською мовою 45.366 осіб (46,0 прц.), жидівською 1.145 осіб (1,2 прц.), іншою мовою 399 осіб (0,4 прц.).

По містах неграмотних було 2.337 осіб (14,3 прц.), **по селах** 18,694 особи (24,8 прц.).

Звільнили 150 грецьких засланців.

ВІДЕНЬ, 26. 12. ПАТ. З Атен повідомляють, що уряд рішив звільнити негайно 150 засланих на острови Йонського архіпелягу вязнів, що були засуджені на довголітнє заслання за комуністичну агітацію.

В колах обляжених до уряду Демерціса, пояснюють, що засланців помилували, щоб припинити голодівку засланців. Засланці голодували протестуючи проти того, що їх викреслено зі списку осіб, які користають із загальної амнестії.

Загальні Збори Українського Католицького Союзу.

Вчора, 26-го ц. м., в одній із саль Духовної Академії у Львові відбулися Загальні Збори Українського Католицького Союзу. Присутніх було 83 осіб, при чому численно був заступлений край: були делегати з таких місцевостей: Золочів, Збарів, Болехів, Камінка, Бережани, Бібрка, Підгайці, Долина, Скалат, Перемишляни, Калуш, Ходорів Рогатин, Пустомити, Городок, Щирець, Тернопіль, деякі підльвівські села, також деякі села з дальших околиць. Світських діячів ми нарахували до 20-ти осіб, решту творили духовники.

Відкрив Збори голова *радн. З. Лукавецький*, який привитав присутнього епископа Будку, дякуючи йому теж за відправу богослуження на інтенцію Союзу. Слова поклону митрополитові присутні вислухали стоючи, так само згадку про померших членів Союзу. Голова пояснив, що скликання Загальних Зборів затяглось з огляду на трудноці зі статутом. На внесок посла В. Кузьмовича Збори вибрали президію у такому складі: радн. З. Лукавецький, як предсідник, о. намб. Юрик і адв. д-р Венґльовський, та секретарі: м-р Ісаїв і п. Демкович-Добрянський. Після того з привітом до митрополита пішла 5-ти членна делеґація під проводом проф. д-ра В. Залозецького і п-і Е. Тишинської.

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ.

Звіт з діяльности склав п. Добрянський. Минулі три роки були для УКС-у переломові: вони віддавалися шуканням відповідних організаційних форм та одночасно відповідних шляхів діяльности, якої вимагало життя. Первісна організаційна форма, побудована на прикладі політичних партій, не втрималася. Втримати її пошкодили чимало всякі сплетні на тему здогадних політичних тенденцій УКС-у, але остаточно звалило її домагання адміністраційної влади, яка в січні цього року зажадала від УКС пристосуватись до вимог нового закону про товариства: влада відмовила УКС-ові права користуватися партійно-політичною орґанізаційною формою, покликуючись на те, що УКС не веде ніякої політичної діяльности. У березні внесено нові статути, що їх влада у липні ц. р. зареєструвала При складанні нового статуту були дві дороги: або заявляти УКС як орґанізацію світську, або релігійне Товариство. Релігійне Товариство має більшу свободу рухів, воно залежить від духовних властей, його статут затверджує духовна влада, а чинник адміністраційний лише приймає до відома. Тому новий статут УКС-у є статутом *релігійного товариства.* Тому, що воно підлягає епархіяльному епископові, послідовним наслідком є *статутове обмеження діяльности УКС-у до меж одної львівської Архіепархії.* Справоздавець зазначив при цьому, що УКС пішов на таку жертву, виходючи із засновку, що булоб вже величезним успіхом, колиб удалось перевести завдання організації бодай у межах одної діецезії. Згадуючи про неполаднану остаточно справу розмежування компетенцій поміж УКС-ом та Кат. Акцією, референт підкреслив дві найбільші перепони: брак грошей і брак людей. Вправді зазначився помітно зріст релігійности у народі а проте громадський католицизм не став ще суспільним явищем.

Організаційно УКС представляється в той спосіб, що існує 261 кружків.

З черги *о. дир. Прийма* складав фінансовий звіт. Фінанси УКС-у переходять через кооперативу „Мета". Видатки у сумі ок. 22.000 зол. покриті. Контрольна Комісія, в імені якої промовляв *інж. дир. М. Творидло*, ствердила всі рахунки у найкращому порядку.

ІДЕОЛЬОҐІЧНИЙ РЕФЕРАТ.

Безумовно найцікавішу частину Зборів творив реферат *посла В. Кузьмовича.* Прелеґент звернув більше уваги на практичну сторінку діяльности УКС-у ніж на теоретичну. Ствердив назагал апатичне становище світської інтеліґенції а також духовенства і брак зрозуміння духовників для правди, що не досить сьогодні бути добрим священником і громадським діячем (без громадської діяльности неможливе виконування функцій доброго душпастиря), але треба ще вміти орґанізувати релігійний рух. Та відсутність релігійної „експансії" вможливлює народини сектярства, яке вироджується навіть у сектярський фанатизм. Прелеґент дає чимало прикладів явного безбожництва. Передвоєнна диктатура священника у селі давно скінчилася. Сьогодні священник мусить опертися на світських людях. Тимчасом серед світських, головно інтеліґенції, помітна ніяковість, коли мова йде про релігійні справи, про віру, католицизм. Далі прелеґент наводить додатні висліди близько 5-літньої діяльности УКС-у: відчитова діяльність по читальнях, популяризація релігійних гасел, річні свята, академії і т. д. Прелеґент накреслює тип низової діяльности УКС на підставі дотеперішньої практики. Ідеалом УКС-у повинно бути, щоби світські особи вели таку роботу самі і з власного почину. Прелеґент поручає якнайменше займатися теоретичним питанням, а якнайбільше практичними способами піднесення релігійности.

Проф. д-р М. Чубатий виголосив пресовий реферат, займаючись однаково підкресленням ваги католицької преси взагалі, як теж окремо органом УКС-у, яким є „Мета" і „Христос наша сила", та періодиками, що стоять близько орґанізації.

ДИСКУСІЯ.

Дискусію започаткував **о. сов. Ю. Дзерович**, звертаючи увагу на перешкоди в діяльности УКС серед українського громадянства. **О. ректор д-р Й. Сліпий** запропонував вибір 4-членної комісії матки, до якої ввійшли: **проф. М. Чубатий, о. дек. Осташевський, пос. д-р К. Троян та п-ні Е. Тишинська.** Згадав про напрямні дальшої діяльности УКС і про призначення Католицької Акції. **Д-р М. Дзерович** говорив про співпрацю УКС і К. Акції. **О. крил. Е. Бачинський** говорив про працю духовенства в громадянських установах і про поширення католицької преси. **Адв. д-р І. Венґльовський** згадав про співпрацю духовних і світських осіб у наших установах. **О. Чорнеґа та о. Кудрик** підкреслювали, що танці підчас посту викликують згіршення. О. Чорнеґа висловив думку, що УКС повинен осудити неповажну полеміку „Нової Зорі" проти „Мети", яка викликує згіршення. Промовляли ще **о. Цимбала, о. Лиско, о. дек. Осташевський, п. Ковальський.** Опісля **Преосвященний Никита** зробив підсумки дискусії і згадав, що на конференції епископів з трьох епархій, яка відбулася 23. грудня ц. р., приняли нові статути Католицької Акції, яка в чотирьох орґанізаціях охопить окремо мужчин, жінок і молодь обох полів нашого народу. Про це повідомить вірних епископат спільним пастирським листом, що його відчитають священики на Різдво по церквах. УКС сповнив свою ролю і тепер на основі нового статуту є католицьким товариством одної епархії. Одначе після затвердження владою нових статутів Католицької Акції, що станеться в найближчому часі, УКС повинен обєднатися з Католицькою Акцією. **Проф. д-р В. Залозецький** звернув увагу, що до інтеліґенції слід підходити з ясно оформленим світоглядом індивідуально, а не масовою методою. Далі промовляв ще **п. Решитилович.** Вияснення давали голова радн. Лукавецький, д-р Дзерович і пос. В. Кузьмович. Після того зїзд признав одноголосно абсолюторію уступаючій Головній Раді.

О. ЛЕОНТІЙ КУНИЦЬКИЙ. 2)

МОДЗЬО.

(Докінчення.)

По літах, ще далеко перед світовою війною відвідав Модзьо Галичину, приїхавши на виступи до польського театру. З ним приїхала його дружина, щоб зазнайомитись з українською громадою.

Відвідав Модзьо і духовну семинарію. Була це радісна зустріч: у брамі стрінув Модзьо „Дядзя", який виходив у місто. Цілуючи руки старенького духовника, окружений масою богословів, жадних пізнати „нашу славу", спитав Модзьо:

— Чи дядзюньо пригадують собі мене?

— А так. То Менцінський. Він здавав у мене на фіша — сказав дядзьо.

Була це сензація для богословів, які не знали тої події.

— Але тепер я вже вмію трохи співати — сказав Модзьо.

— А чи він не забув молитися? — питається дядзьо.

— Ні, дядзюню! Якж маю єрейський молитвослов — каже Модзьо.

— А як так, то най він мені заспіває „Камени запечатану от Юдей"!

І Модзьо переспівав цілий тропар. Ось так поправляв Модзьо „двайку" ноту в церковного співу.

Дядзьо і всі слухали співу зі зворушенням і подивом для співака у вінку слави.

— Нехай його Матінка Божа благословить — закінчив дядзьо ту преґарну сцену, яка відбулася на подвірю духовного семинаря.

У початках 1915. р. стрінулися ми, по довгих роках в його таки домі. У його хаті витало мене двох другів. У хвилині, коли Модзьо сердечно витався зі мною цілуючись на порозі хати, М. Менцінський у покоях заспівав чистим, металічним голосом „Ще не вмерла Україна". Це на грамофоні з плити відізвався Модзьо — втікнений і стужений за рідною землею.

Від того часу ми вже частіше бачилися, урядюючи в його хаті т. зв. „українські вечорі". Ці вечорі поляґали в тому, що п. Клери дозволяла нам цілий вечір говорити по українськи, хоча сама не опановувала української мови. З шитвом у руках вона прислухувалася до нашої розмови, а коли падали імена знані їй з побуту в Галичині, тоді вмішувалася у розмову, згадуючи моменти зі свого побуту в Галичині.

Тайна металевого чистого голосу Модзя — до останніх літ крилася власне у праці над собою. День-у-день від 10—12 год. зранку він „а-а-кав". До хати приходив пяніст й при звуках ідеально настроєного фортепіяну Модзьо витягав „сольки", вправляв горло. Виняток становило кілька днів, коли Модзьо сам сідав до фортепіяну і співаючи „лайтмотиви" Ваґнерівської опери, якої я мав вечором слухати, вчив мене розуміти Ваґнера, чи Д'Альбертія, Бетовена, Пучінія, Масканія й ін. „Бо, — говорив він — підеш, будеш слухати, але як не будеш розуміти, то не будеш мати повного вдоволення".

Пригадую собі такий інцидент: П. Клери й я слухаємо з льожі Бетовена „Фіделія". Перші два акти Модзьо поривав слухачів, хоч вони його спів чули вже кільканадцять літ. Його жінка була все його найбільш авторитетним, обєктивним критиком. Цього вечора була п. Клери зі співу гри Модзя дуже задоволена. Між другим і третім актом була десять-мінутова павза. Минуло тих десять хвилин, минуло пятнацять, двацять, а занавіса не підноситься, у німців таке спізнення річ небувала. Каже жінка: „Модзьо мусів мати з кимось якийсь немилий інцидент — і це є причина спізнення". У двацятьпятій хвилині підноситься завіса й Модзьо у ролі вязня починає співати. При перших тонах п. Клери махнула рукою й сказала: „Ого! то не його голос! Модест схвильований.

При кінці чуємо оплески, викликують артиста перед рампу, повний тріюмф. У його кімнаті ждемо на його поворот.

Щож сталося? Модзьо як вязень мав сидіти в місці, де був продув, а що Модзьо мав вражливе горло й боявся простуди, зажадав, щоб спустити завісу. На це не згодився директор опери. Модзьо загрозив, що не виступить. Директор попросив Модзя до своєї канцелярії, щоби списати з ним протокол, який стверджував би зірвання контракту. Дижурний пожежник, довідавшися про що йде, стулив куліси так, як Модзьо того бажав собі і поладнав цю „дрібничку".

Директор це був суперник Модзя; на розписаний конкурс на першого тенора опери зголосився був Модзьо і його майбутній директор. По двох роках прийшов цей його суперник на директора опери, й почалися колючки такі болючі, як тільки артисти уміють між цвіти вплітати.

У 60-му році життя уступив Модзьо із сцени, у повній заслуженій славі з титулом надворного співака його королівської милости, відзначений орденом для мистецтва. Тоді подався у Стокгольм, родинне гніздо своєї дружини.

Ми ще й потім бачили його у Львові, захоплювалися його співом й жаліли, що не маємо для нього рідної сцени.

Друже! Не раз і не два я бачив Тебе, як ти умирав-співаючи! Я з усіми слухачами бив тобі браво і кричав „слава-слава"! А тепер!? Уста німіють...

Ми — однолітки. Тобі 1935. рік приніс смерть — мені — „мементо морі".

ВИБІР НОВОЇ ГОЛОВНОЇ РАДИ.

На внесок провідника комісії матки пос. д-ра К. Троява Зїзд вибрав через акламацію головою У.К.С. ради **Модеста Каратницького**, до Гол. Ради ввійшли: **о. мітрат д-р П. Слїпий, проф. М. Чубатий, пос. В. Кузьмович, о. дек. И. Осташевський, п-ні Е. Тишинська, п-ні Степанія Фіголева, о. проф. М. Конрад, проф. Петро Ісаїв, ред. М Добрянський, д-р Павло Кривуцький, адв. д-р Петро Мінко і проф. Чехович.** До Контрольної Комісії ввійшли: радн. З. Лукавецький, о. крил. Ю. Дзерович, п-ні Е. Терлецька, проф. д-р В. Залозецький і проф. В. Радзикевич.

Опісля Зїзд затвердив статут і на внесок **о. Чорнеги** осудив гостру полеміку „Нової Зорі" проти „Мети". Зїзд закінчено в год. 3-ій пополудні відспіванням католицького гимну.

НОВИНКИ.

— А. Дуфанець, Кравецька **робітня**, виконує по знижених цінах мужеську гардеробу з матеріялів власника і поручених. Львів, Пасаж Миколяша. Тел. 287-41. 2—10

— **Футра, всілякого рода, найвибагливіші, поручає** Юліян Глушівський. пл. Капітульна 3. І. п. Телефон 254-46. 10 85—?

— **Найсмачніші і найдешевші вудженини** поручає Центросоюз. Крамниці: 1) **Ринок 2,** 2) **Личаківська 50,** 3) **На Байках** ріг Глубокої, 4) **Жовківська 175.** 4—5

— **Футра** від 140 зол. робить Карпяк, Лукасінського 4. 4—?

— **„Distinction", косметичний кабінет**, Коперника 42а, тел. 272-18, виконує всі косметичні заходи найновішими методами й апаратами. Артистична регуляція брів автоматично без болю. Крашення брів спеціяльними нешкідливими засобами. Апарат „Regenerateur", що відновляє клітини шкіри. — Новість: Еластичні опаски під бороду (на обвислий підборідок) і чоло, що не дозволяють дальше творитись зморшкам. Солідна праця. — Умірковані ціни. Тамже концес. курси косметичні. 5—10

— **Купуйте взуття, снігівці, кальоші і домові пантофлі тільки в одинокім українськім складі взуття „Комета" у Львові, Личаківська 11.**

— **Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр.-Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра.**

— **Хто з Вп. Передплатників** враз з передплатою пришле ще 1.50 зол., одержить календар „Криниця" на 1936 р. (В цїли скорого полагодження висилки просимо на середущім відтинку складанки П.К.О. написати „вислати календар").

— **З радія.** Віденська радіостація (506,8) передає в суботу, 28. грудня, фортепіяновий ресіталь Любки Колесси. Початок в год. 22.10.

— **Засідання Комісії Літературознавства** при Фільол. Секції Наук. Тов. ім. Шевченка відбудеться 27-го в год. 6 веч.

— **Спілка українців у Німеччині** повідомляє своїх членів, що у вівторок, 31. грудня, в год. 21.30 зустрічатимуть Новий Рік у ресторані Льоренца в Берліні-Шарльотенбурзі (Гервінусштр. 25) біля залізничого двірця.

— **Свята під знаком ощадности.** Цьогорічний передсвяточний рух у Львові з приводу латинського Різдва був досить скромний. Вправді харчеві продукти трохи подешевіли, а рибу продавали по 1.30 зол. за кільо, купці не робили великих інтересів, бо люди не мали грошей на свята. Обнижка пенсій та зарібків, піднищений податок, безробіття і загальна кріза причинились до того, що люди обмежують видатки до крайности. Бідніші зовсім не роблять свят. А що й високі ціни алькогольних напитків залишились незнижені, то цьогорічне святкування було назагал дуже спокійне та тихе. Ратункове поготівля мало зовсім нормальні дні.

— Про невідрадний **стан народнього шкільництва** в Польщі свідчать такі цифри. На одного вчителя припадає пересічно по 80 дітей. При такому обтяженні учительських сил нема мови про правильний вислід науки. На території цілого краю є тепер 65.617 шкільних кімнат. Щоби помістити всі діти у шкільному віці, потрібно 75.000 кімнат. Хотячи створити вчителеві нормальні умовини праці, число дітей в клясі не повинно перевищати 50. Тоді, щоби всі діти обняти сіткою вселюдного шкільництва, треба би побудувати понад 40.000 нових шкільних кімнат. При теперішньому стані державного буджету, на це зовсім не заноситься.

— **Фальшиві 50-золотівки** появилися в обігу. Фальсифікати назагал досить удатні, одначе мають темнішу барву і підписи виконані незручно.

— **Крадіж з почтового амбулянсу.** Підчас передавання почти з одного залізничого амбулянсу до другого на головному двірці хтось украв 257 краєвих поручених листів і два американські вартости 500 зол. Поліція перевела ревізію в мешканні почтиліона Людвика Франца при вул. Клепарівській і знайшла дві почтові посилки та один доляровий банкнот. Франца арештовано. За кожний недоручений лист краєвий почта мусить тепер заплатити по 25 зол. а заграничний по 45 зол.

— **Краєва хроніка.** До Звйонзку кредитового у Тлустому вломилися злодії й вкрали з каси 2.500 зол. — В селі Синяках пов. Чортків вродилася дитина, що має тільки одну руку, одну ногу, одно око, а голову приросла до рамени. Дивогляда взяли до чортківського музею. — Із церкви у Смільниках пов. Ліско вкрадено з каси 40 долярів і 200 зол. готівкою та золоту чашу з вівтаря.

— **Важний історичний** образ в **Любліні.** В побернардинськім костелі (що був за княжих часів церквою) в Любліні є образ доброго італійського маляра, що його привіз зі собою мабуть король Ян Казимир. Образ представляє більший відділ козаків під проводом полковника Золотаренка в Любліні 1656 р. Козацька ноша, ріжнобарвні козацькі жупани, озброєння, баскі коні, спеціяльна „тиралієрка" представлені дуже добре. Образ находиться праворуч головних дверей, колись був десь у куті. Наші малярі повинні зробити копію з цього образу і видати картки, а зароблять. **М. М.**

— **І на Буковині склади зброї.** Румунська преса пише про доходження, яке веде жандармерія в черновецькому повіті. Жандарми перетрусили майже ціле село Чернавку, де найшли всяку зброю. При тій нагоді арештовано до 40 селян. Кількох випустили вже на волю, інших відставили під военний суд до Яс. Пішли до Яс м. ін. К. Коропецький, Н. Тенчук, І. Сенчук, Ю. Велощук, І. Федорак, Н. Туркевич, І. Малик й ін.

— **Самогубство доцента університету.** У Відні отроївся д-р Павло Біях, доцент університету, заживши ціянкалі. Він був знаним гінекольогом і габілітувався як доцент невральогії, занехавши лікарську практику, щоби посвятитися науковій праці. Причина самогубства невідома.

— **Совітський білоруський університет** у Мінську має 1.104 студентів. Крім звичайних студій при університеті є ще денні і вечірні робітничі виділи із загальним числом студентів 924.

— **Велика залізнича катастрофа** склалася в Німеччині. Поспішний потяг, що їхав з Берліна до Франкфурту над Меном, зударився біля Ґросверінґену з особовим потягом, переповненим пасажирами, що їхали на свята. Льокомотива особового потягу з двома ваґонами впала з моста в ріку. Досі добули з ріки 33 вбитих, 24 ранених тяжко і поверх 50 легко. Причиною катастрофи була велика мряка, що не дала машиністові доглянути сигналів.

— **В Берліні женяться** щораз **більше.** Берлінська преса стверджує з вдоволенням, що в останніх трьох днях перед латинським Різдвом у самому Берліні звінчалося 1.700 пар. Статистика виказує, що це число вдвоє більше, ніж було торік. Видко, матеріяльне положення населення під новим режімом поправляється, коли молоді люди рішаються на власні родинні „гнізда". Цікаве, що мужчини побираються переважно у віці між 27 і 29-им роком, а жінки між 23 і 24-им.

— **Смерть визначного композитора.** У Відні помер 25. ц. м. наслідком затроєння крови спричиненого укушенням комахи, один з найвизначніших представників модерного музичного світа композитор Альбан Берг. Світову славу здобув він перед 10-ти роками своєю оперою „Воццек".

— **Військова еміграція в Парижі** находиться, як повідомляє французька преса, у дуже важкому положенні. Емігранти загибають від безробіття і недуг, що дуже ширяться між ними. Багато з них засуджені на голодову смерть. Допомогові організації не розпоряджають уже ніякими засобами. З причини господарської кризи у Франції працедавці волять робітників французів і звільняють російських емігрантів. Багато емігрантів російського походження зійшли на волокитів і живуть із жебрання.

— **Перед сонішною затьмою в Совітах.** В червні 1936 р. буде, як заповідають астрономи, повна сонішна затьма, видна на поверхні землі від Черного Моря, по цілому Сибірі аж до Хабаровська і берегів Тихого Океану. Тому що увесь цей простір належить до Совітів, у московській академії наук повстала вже тепер окрема комісія, яка має зорганізувати плянові обсервації цього астрономічного явища. До комісії належать визначніші совітські вчені, що мають заняти найдогідніші обсерваційні позиції на Кавказі, Уралі та цілій південній Сибірі. Крім того вишлють наукові експедиції харківська астрономічна обсерваторія, томський радіоінститут та інші наукові установи. Одна з наукових експедицій московського астрономічного інституту поїде до Александровська над Амур, щоби перевірити теорію Айнштайна.

— **Дуніковського видалили з Бельгії.** Бельгійська влада видалила з території своєї держави польського інжиніра Дуніковського, який каже, що винайшов машину до виробу золота. Дуніковський, якого засуджено у Франції на вязницю за ошуканство, відсидівши кару, хотів осісти в в Італії, звідки його теж видалили. Недопущений до Бельгії, він задумує тепер вибратися до Польщі.

— **Другий тунель попід Ст. Ґотгард.** В Базелі відбувся зїзд визначних техніків, що обмірковували справу будови другого тунелю попід гору Ст. Ґотгард. Тунель, 10 км. завдовшки, був би призначений тільки для самоходів. Будова мала би коштувати 80 мілонів швайцарських франків. Його удержання обчислено на 300.000 фр. річно, тому від кожного самоходу, що їхатиме цим тунелем, слід побирати оплату 20 франків.

— **Париж має 16 міліярдів довгів.** Місто Париж не може вдержати буджетової рівноваги. Його довги зросли до 16 міліярдів франків. Управа міста ломить собі голову, звідки добути нові податки, бо вже все можливе обтяжене оплатами понад міру.

— **Хто перший відкрив Америку? В архівах ватиканської** бібліотеки знайшли документ, з якого виходить, що европейці відкрили Америку ще в VI. столітті. У 535 р. апостол Ірляндії, св. Брендан покинув береги цього острова і поплив кораблем із залогою, зложеною з християн, на захід. Плили довго, боролися з бурями і противними вітрами, аж за 53 дні дісталися до берегів Північної Америки. Докладний звіт з тієї подорожі та про відкриття землі, яку замешкували люди з мідяною шкірою, св. Брендан переслав до Ватикану. Одначе він закинувся в бібліотечному архіві і лежав у забутті аж до наших часів. Аж підчас пожежі ватиканської бібліотеки запалася її горішня частина, де були зложені документи, що торкалися перших християнських часів. Працьовитий бібліотечний „міль" Де Ру, порядкуючи архів, знайшов старий документ про подорож св. Брендана і за згодою ватиканської академії видав його книжкою.

— **Війна зі слонами.** В Уґанді великі стада слонів примандрували з глибини краю і перенеслися в залюднені околиці. Переносячись з місця на місце, топчуть управні поля і нищать плянтації, роблячи населенню великі шкоди. Врешті влада зорганізувала ловецьку виправу на шкідників і в короткому часі вбито 500 слонів. Тоді слони завернули в дівичі ліси та на безлюдні місця, далеко від людей. Одначе мисливці передбачують, що слони вернуться в більшому числі, щоби пімститися за своїх братів. Бо хоча вони з природи лагідні звірята, зате мають добру память і не забувають на кривду, яку їм хтось зробив. Мисливці, що полюють в середущій Африці, начисляють в Уґанді 20 тисяч слонів, з того 4.500 молодих, що вродилися в останніх 10 роках, коли лови на слонів були заборонені.

— **Як харчують бідних в Америці?** Багато бідних нарікає на доріжню, а не знають, як собі порадити. Нюйорське товариство для помочи від

носин серед бідних дає раду, як можна дешево прохарчуватися. Укладає спис страв на кожний день. Вони коштують 32—10 центів від особи, для самітних, коли вони самі варять собі харч. На тиждень це коштує дол. 2.25. Взірці харчів такі: На снідання: овочі (помаранчі, банани), вівсяна каша або інші каші, а до того молоко. Крім того хліб і масло та кава. Те саме менше більше на вечерю чи на перекуску в часі полудня. Зате обід обильний: печений перець, наповчений хлібом і січеним мясом, печена бараболя, салата з огірків, хліб і масло, пудінг тапіока або з яблок і молоко. Варто спробувати. Управа товариства каже, що цей харч вистарчає і зовсім здоровий.

ДИВОГЛЯДИ.

МІСТО, ЩО ВІЧНО ЗМІНЯЄ НАЗВУ.

У стейті Арізона є містечко Фіделіо. Ні, не можна сказати, що воно зветься Фіделіо, бо від 1924 р. воно постійно зміняє свою назву. Члени міської ради не мають у цьому місті нічого кращого до роботи, як переіменовувати місто. Коли якийсь член цієї ради дає більші гроші пропонуючи нову назву, то щоб вволити його волю і здобути фонди, вони годяться на це. Останню назву „Фіделіо" дістало місто від звеличника опери Бетовена.

СМЕРТЕЛЬНА НЕДУГА.

Найшовся в Америці лікар, який ствердив, що танець небезпечний для здоровя, навіть спричинює смерть. За цим голосом пішли ріжні вороги танців, подаючи ще причини моральні та релігійні. Повстали організації, що поборюють танці і навіть у деяких містах влада вже їх заборонила, не тільки у прилюдних льокалях, але і дома. Після божевільної хвилі танців, яка охопила цілу Америку і переплила до Европи, тепер американці попадають у нову крайність.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Ювилейне свято „Просвіти" в честь Митр. Шептицького. В неділю 29. XII., влаштовує філія „Просвіти" ювилейне свято в честь Митр. Шептицького. На програму зложеться: промова д-ра О. Чорненка, сольоспів п. Л. Кератинської, декламація п. С. Бриндзей та хорові продукції „Стан. Бояна" й „Думки". Організаційний і декоративний провід у руках м-ра М. Кушнера й артиста-маляра М. Зорія, що теж дають запоруку, що свято буде величаве.

Б. Л.

Вистава ручних робіт у Кнігинині-Бельведері. В четвер 19. ц. м. уладив кружок „С. У." у Бельведері виставу ручних робіт зі спеціяльною увагою до нар. мистецтва. Виставу відкрила голова філії „С. У." п. А. Рублева довшою промовою, в якій підчеркнула велике значіння, особливо пропагандиве, нашого вишивкового мистецтва. Опісля промовляв голова кількох місцевих установ дир. Шкалюк, який звернув увагу на виховне значіння нашого ручного мистецтва. Вкінці промовляла голова кружка „С. У." у Бельведері п. М. Витрикушева, яка перепросила гостей за скромну виставу і подала докладний її плян. Сама вистава невеличка, але робить дуже гарне враження своєю дбайливістю і дібраними експонатами. Гандачі (а гандачки спеціяльно!) переконаються, що кімнату можна дуже гарно вбрати своїми рідними вишивками без ріжних перських і турецьких, чи ще инших килимів. Добре булоб щоб за прикладом кружка у Бельведері пішли всі кружки по передмістях та уладили подібні вистави.

Б. Л.

Святочний Марійський концерт. Мин. неділі відбувся у Кнігинині-Гірці святочний Марійський концерт заходом Марійського Т-ва. В програму концерту ввійшли: 1) Марійський гимн „Стаємо згідно" — відспівали злучені хори катедральний і марійський під упр. п. І. Дуже́го в супр. фортеп. При форт. проф. І. Лісьжевич-Сігуровичева; 2) вступне слово — о. Д. Валіхновського; 3) о. Сендецького „О Пресвятая Діво" — Мар. жін. хор; 4) У. Кравченко „Аве Марія" — декл. п. С. Онуфреївної; 5) Д. Бортнянського „Концерт XXIX — катедр. міш. хор; 6) а) Шопен „3 прелюдії": б) Барвінський: „Заколисана пісня" і „Думка" — форт. сольо п. І. Лісьневич-Сігуровичевої; 7) о. Борса ЧСВВ. — „Богородице Діво" — Мар. жін. хор; 8) У. Кравченко „Це Мати Твоя"— збірна декл. дівчат; 9) Бортнянського „Концерт XXI" — катедр. міш. хор; 10) „Дар Марії" — інсценізація у виконанні дітей, що публиці найбільше подобалось. Загальне враження зі свята дуже гарне, у виконавців програми слідно було добру й докладну підготову. Між численною публикою було між іншими дуже багато священиків.

Б. Л.

Свято „Просвіти". Мин. неділі відбулося у Кнігинині-Бельведері свято „Просвіти", яке влаштувала місцева читальня. На програму зложилось: 1) „Заповіт" — міш. хор читальні під упр. дир. Ворончака: 2) вступне

З дороги життя.

Тітка Мариня і пех.

— Не маю щастя до Львова — жалувалася тітка Мариня. — І так майже все. Переслідує мене пех. Виберуся з болотяних Глинян до вас, щоб дихнути повітрям колишнього королівського столичного міста, та все якесь розчарування, прикрість.

Я вибралася в суботу на „Запорожця за Дунаєм" до театру „Ріжнородностей". Довго не чула нашого співу. В Глинянах живуть переважно океричи. Ті не співають, а як співають, то дуже тоненько. Нема що й слухати. Тому я дуже раділа, що побачу й почую „Запорожця" в доброму виконанні. В мене про нього гарні спогади. Колись у Глинянах, ще дівчиною, грала я ролю Одарки. Щоправда музична сторона вийшла дещо слабше, бо ми співали при фортепіяні аптикаровoї, що був дещо розстроєний і частина клявішів була глуха, бо світила чорними ямами. Але проте, мій Боже, і гра. Говорили навіть у Милятині, що такої Одарки ще не було. Аптикар, що грав Карася, мав дві неділі синяки на плечах. Бо ми грали природно, без блягги, я била тачалкою, як і казав режисер. А режисер був вироблений і досвідний. Був це вчитель із Кривич. Вийшло з того непорозуміння і балачки, бо ніхто не знав, що учитель з аптикарем коти дерли і мені припало вирівнювати непорозуміння тачалкою. На пробах я — за вказівками режисера — маркувала, а на виставі таки молотила аптикареві плечі...

Тітка Мариня оповідала все те зі щирим зворушенням.

— Ну і щож, приїхала до Львова, пішла до фризієра, а відти під Народний Дім. Наближається восьма година. Я гримаю у всі двері — зачинені. Аж виходить старий Григорій тай відзивається грубо:

— А вам пані що? Знов наступ на „Народний Дім"? А ви з якої партії?

— Та я на „Запорожця за Дунаєм".

— То йдіть собі за Дунай; там ще багато ваших запорожців...

— Та я до тутешніх. Має бути вистава.

— Ото, сьогодні ніякої вистави не буде. Там бачите двері зачинені.

Верталась я сумна і люта та хотіла йти просто на залізницю. Але по дорозі роздумалась. Зайду — каже — до Василів, та переночую, а завтра поїду.

Там мене розрадував син, виясняли і все оправдали.

— От підіпете собі завтра. Є Служба Божа за упокій нашого славного співака. Буде цілий Львів, побачите, як тепер виглядає наша львівська громада.

I що скажете. Був цілий Львів, уся львівська громада, та — Богослуження таки не було..

Не маю щастя до Львова.

Тиберій Горобець.

слово м-ра М. Світного; 3) „Прийди весно" — хор; 4) декламація Дуди; 5) „Хор циганів" Шумана — хор з форт.; 6) „Люблю дивитись" — дует Бурака й Дуди; 7) Квартет (у складі Бурак, Дуда, Бриндзей і Пуйда) відспівав „Ой пущу я коничэнька" й „Засвіт сонце золоте"; 8) Бабія „Міліони нас" — декл. Тосі Фуринкевичівної; 9) „Дніпро реве" — хор з форт.; 10) інсценізація. При форт. проф. І. Ліськевич-Сігуровичева. Свято було добре підготоване й полишило гарне враження. Публики, на жаль, не багато. Свято відбулося в новопомальованій власній салі, яку зовсім безінтересовно малював член читальні п. Бабій, представляючи читальні лише кошти, видані на фарби. Коби більше таких членів по наших товариствах!

Б. Л.

Нарада усіх станисл. установ. У неділю 22. XII. в год. 20. у салі „Нар. Торг." відбулась нарада усіх станисл. товариств та установ, скликана Радою Повіт. Союзу Кружків Р. Ш. і Старшиною Кружка ім. М. Шашкевича в Станиславові. На нараді було коло 100 делегатів. Проводив голова Повіт. Союзу д-р Воєвідка, який представив зібраним ціль наради. А ціллю наради була справа фондів на удержання шкіл Р. Ш. Реферував справу м-р М. Кушнір. Після того представлено делегатам до апробати плян Ради Повіт. Союзу і Старшини Кружка ім. М. Шашкевича щодо призбирання фондів, а саме створення кількох секцій, які заняласяб удержанням шкіл „Р. Ш.", чи пак призбиранням фондів. Плян цей принято й на місці вибрано відпоручників товариств до секцій. Секцій таких створено 5, а саме: 1) оподаткування, яка має занятись оподаткуванням громадян на 1 проц. від доходів на Р. Ш.; 2) масового членства; 3) бльочкова; 4) збіркова та 5) імпрезова. Віримо, що тепер, коли все громадянство взялось до праці, фонди Р. Ш. збільшаться напевно і в той спосіб буде уможливлена корисна праця Р. Ш.

Б. Л.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Тисячна вистава „Запорожця за Дунаєм". У Перемишлі пройшла вистава „Запорожця" з гарним успіхом. Що торкається співу то цілий ансамбль був бездоганний. Невеличке спізнення спричинили місцеві аранжери, не приїзжі. Сценічна гра не стояла на висоті, але в грі видно було всежтаки добру руку режисера. Зрештою знаємо, як тяжко в нас заграти гарно „Гриця" чи „Запорожця". Балет і ми раді були побачити, та — як видно — годі було його привезти. Всеж таки по виставі наша публика вийшла вдоволена. Саля Народнього Дому була виповнена вщерть.

о. й.

Де є „Зоря"? Перед трьома роками основано у нас товариство українських ремісників „Зоря". При зовсім скромному обчисленні виходило, що в нас є понад чотириста ремісників, отже при 50 проц. національно свідомих одиниць мала „Зоря" для кого працювати й будучє її було певне. Та вже на перших зборах наші ремісники чогось перестрашилися взяти провід товариства у свої руки і вибрали чомусь головою „Зорі" дир. Г. П. Г. прийняв вибір, подякував навіть за честь зборам і третій рік під його головуванням „Зоря" не сходиться. Якщо дальша недіяльність мала би довести до розвязання „Зорі", то це був би класичний приклад, до чого доводить невмілий підбір членів виділу і невідповідна людина у проводі т-ва. Тому ремісники просять п. дир. Г. скликати загальні збори „Зорі" й перевести вибір нового працездатного виділу.

о. й.

Відновлена діяльність „Лугу" в Торках. Відрадним явищем у нашому селі є відновлення праці в „Лузі". Дня 1. червня ц. р. зліквідували ми „Луг" на старих статутах та заложили на нових. Молодь зрозуміла ціль та ідею організації і прийшла до переконання, що організаційною працею, а не пустомельством, можна добути краще майбутнє для народу. Літом та в осени ц. р. працювали у нас секції копаного мяча і відбиванки, до чого т-во закупило потрібний виряд. Крім того луговики й луговички робили пильно вправи. Наш „Луг" виступав з вправами на фестині в нашому селі та на святі молоді у сусіднім селі Валява. На повітовому святі молоді в Перемишлі наш „Луг" не виступав бо його не запросили. Тепер зорганізовано у нас театральний гурток, який дав вистави: „Трьох до вибору" і „Там, де воля кріваним цвітом зацвила". Дня 4. грудня ц. р. відбулися у нас загальні збори „Лугу", на яких вибрано головою Михайла Хитру, заступником голови Малия Степана, писарем Павлуцького Данька. Вибрані дають запоруку, що поведуть улюблене товариство щонайкраще.

РАДЕХІВ.

Повітове Свято „Просвіти". Програма свята „Просвіти", яке відбулося дня 8. грудня у просторій салі в Радехові, була досить оригінальна. Рано відбулося богослужения на інтенцію „Просвіти", а в год. 3-ій почалося саме свято. Велика саля виповнена вщерть інтелігенцією, міщанством та довколичними делегатами, серед яких зявилися теж і священики. Гимн „Просвіти" відспівав хор читальні у Дмитрові. Потім промовив голова Матірнього Т-ва у Львові д-р Іван Брик, вказуючи на великі заслуги „Просвіти" в історії відродження українського народу і на її найближчі завдання, серед яких особливо сильно підкреслив конечність енергійного поборювання неписьменности й організування самоосвітніх гуртків. Після того почалися змагання хорів, у яких взяло участь 12 хорів. Першу нагороду дістав хор читальні „Просвіти" у Виткові Новім (альбом УСС), другу нагороду хор читальні в Стоянові (образ Рєпіна в оправі), треті нагороди признано хорам з Нестаничі, Кривого і мужеському хорові в Радехові (карта України Кубійовича в оправі, портрет Хмельницького в оправі і портрет Мазепи в оправі). Хором з Виткова проводив Володимир Караван, зі Стоянова Володимир Шевчук, з Нестанич о. Ярослав Мурович, з Кривого Василь Кудрик, з Радехова Роман Дибайло. В склад жюрі входили: інж. Гонць Герасимович, п-і Ніна Селезінкова, п-і Марія Воз

чикова, о. Ярослав Мурович і Кирило Лиховид. Свято закінчив коротким словом інж. Герасимович, який оголосив вислід змагань, висказав признання й іншим хорам та візвав до дальшої пильної праці над собою. У змаганнях взяло участь 342 людей. З великим вдоволенням треба піднести, що продукції деяких хорів стояли на поважній висоті і визначались деякими прегарними, рідкими своєю силою і кольоритом голосами. Успіх свята справді поважний, що треба завдячити живій і повній посвяти праці виділу Філії „Просвіти", особливож його голови адв. д-ра Ярослава Селезінки. При цій нагоді висказуємо надію, що праця Філії, положеної у найближчому сусідстві занедбаної Волині, сповнить теж місію того освітнього центру, що його всякі проміння захоплять і Волинь.

І. о.

Спорт.

КАЛЕНДАРИК ЛЕЩЕТАРСЬКИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО СОЮЗУ НА 1936 Р.

Спортовий Реферат У. С. С. подає до відома речинці краєвих лещетарських змагань:

7., 8., 9. лютого, Славсько: Альпейська комбінація (звад. слялом). Отвертий конкурс скоків.

12. лютого, Львів: Біг на 18 км. для мужчин і 8 км. для жінок та юніорів.

15., 16. лютого, Львів: Скоки до норвеської комбінації. Гінці 4×10 для мужчин і 4×5 для жінок та юніорів.

23. лютого, Львів: Довгодистансовий біг на 30 км.

1. березня, Львів: Міжклюбові дружинові на 12 км.

Евентуальні зміни, що їх подиктувалиб злі атмосферичні умовини, подамо своєчасно до відома.

Спортовий Реферат У.С.С.

ЗАКОРДОННІ ЗМАГАННЯ.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. **Мистецтва.** Славія — Теплицер Ф. К. 3:3 (2:2); С. К. Наход — Спарта 1:0 (0.0). Стан лігової табелі після недільних змагань, вислід яких був незвичайною несподіванкою, такий: Славія 21 п., Спарта 20, Вікторія Пільзен 17, С. К. Простейов 17, Жіденіце 14, С. К. Пільзен 13, С. К. Наход 13, ЧСК Братислава 12, СК Кладно 10, Нім. Кл. Заац 10, Мор. Славія 10, А. Ф. К. Колін 9, Нім. ф. Клюб Прага 9, Тепліцер Ф. К. 7.

СТАН АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІГИ.

Стан англійської ліги на підставі останніх змагань такий: Сандерлянд 30 п., Дербі Кавнті 25, Гаддерсфільд 25, Арсенал 24, Бірмінгем 23, Ліверпуль 22, Сток Сіті 21, Міддльсборо 20, Манчестер Ц. 20, Лідс Ун. 19.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

о. Маркіян Марисюк ЧСВВ.: **ВІРИТИ ЧИ НЕ ВІРИТИ?** Бібліотека реліг. освіти ч. 6. Вид. ЧСВВ. в Жовкві, Стор. 42, 16°.

Володимир Кубійович: ТЕРИТОРІЯ Й ЛЮДНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ З 2 МАПАМИ. Львів 1935. Накладом фонду „Учітеся, брати мої".

ЖУРНАЛИ:

ВІСТИ З ЛУГУ. Р. X., ч. 8—12 за серпень-грудень 1935. Зміст: Від Видавництва. — Василь Пачовський: Отаманові Великого Лугу. — Лугові свята в 10-ліття Луг. Організації. — Завваги до лугових свят. — Праця Лугів в осінньому й зимовому сезоні.

САМОСТІЙНА ДУМКА, літературно-науковий і суспільно-політичний місячник. Чернівці, вересень-жовтень 1935. Р. V. Ч. 9—10.

Листування Редакції.

О. Й., Перемишль: Дякуємо за свіжу посилку, яку в найближчих днях використаємо. Прохаємо писати постійно.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Театр „Заграва" під проводом В. Блавацького.

Живачів.
27. XII. „Гарно вишитий фрак".
28. XII. „Ой не ходи Грицю (нова обстановка).
29. XII. „Ой Морозе Морозенку".
Театр шукає джезбендиста.

Український нар. Театр. ім. І. Тобілевича.

Скала н/Збручем.
27. XII. „Отаман Пісня".
28. XII. „Гори говорять".

Великий Міський Театр.

Пятниця, 27. XII. год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Субота, 28. XII. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Неділя, 29. XII. год. 12 впол. Ціни найнижчі. „Попелюшка"; год. 3.30 попол. Ціни найнижчі „Ревізор"; год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 28. XII. год. 8. веч ціни найнижчі „Івась із місяця".

Неділя, 29. XII. год. 8. веч., ціни найнижчі „Шіснацятилітка".

Кіна.

АДРІЯ: „Останній отаман Анненків".
АПОЛЬО: „Кохай тільки мене".
АТЛЯНТИК: „Кохаю всі жінки" з І. Кепурою.
ВАНДА: „Велика подія", „Свінчена вісня".
ГНАЖИНА: „А і пів мушкетерів".
КАСІНО: „Фліп і Флап" як індійські піхотинці.
КОЛІСЕЙ: „Гра за жінку", ревія „Парада гумору".
КОПЕРНИК: „Єгипетські ночі" з Еді Кантором та „Три веселі мишки".
МАРУСЕНЬКА: „Напад на Конго".
МІРАЖ: „Баль у Савої", ревія „Як бавляться у Львові".
МУЗА: „Ідемо до щастя".
ПАКС: „Острів скарбів".
ПАЛЯС: „Любовні маневри".
ПАН: „Сінг-Сінг".
РАЙ: „Веселий ювилей Мікі Мавс".
СОНЦЕ: „У твоїх обіймах" та ревія „Нужо на теші".
СВІТ: „Цісарева та я" (Ліл. Гарвей".
СТИЛЕВЕ: „Розмріяні очі" із Шерлі Темпль і ревія.
ТЕНЧА: „Легіон безбоязних", додатки в Тижневик Пата.
ТОН: „Хрестоносні походи" Сесіля Б. Міле.
УТІХА: „Ковбой мільйонером" і ревія.
ХИМЕРА: „Сьогодні вечором у мене".

Закордонне радіо.

Пятниця, 27. грудня 1935.

Відень (506,8) 16.05 Із звуковиків, 17.35 Твори на фагот і флет, 21.00 Година Р. Вагнера, 22.20 Популярна музика, **Мор. Острава** (269,5) 16.10 Брамсові пісні, **Прага** (470,2) 11.05 Концерт сальон. квартету, 18.10 Давня рел. музика, 19.10 Військ. орх., 20.05 Концерт хору, **Париж** (1648) 12.00 Легка музика, 18.30, 19.30 Симф. музика. 21.00 Спів. ресіталь Іванни Рені, 21.45 Фестіваль Месажера, **Білгород** (437,3) 16.00 Арії та пісні, 20.00 Скрипка, 20.50 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 9.00 Пісні та музика, 14.15 З оперетоки звуковиків, 16.30 Сучасна музика, спів, 21.00 Найгарніші мельодії мин. року, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.15 Шуман-Брамс, 20.10 Діттерсдорф і Моцарт, **Ляйпціг** (382,2) 16.00 Скрипкові твори, 21.30 Легка двофорт. музика, **Мінхен** (405,4) 17.00 Концерт 22.30 Брукнерові твори, солісти, **Будапешт** (549,5) 12.05 Вок. квінтет. 17.00 Пісеньки для дітей, 17.40 Циг. музика, 20.35 Невідомі мадярські твори Ліста, 22.30 Симф. концерт, **Мілянo** (221,1) 11.30, 13.05, 19.00 Легка й популярна музика, 20.25 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 16.00 Трансм. з Академії св. Сесилії — віольонч. концерт Ранцата 21.30 Солісти.

Субота, 28. грудня 1935.

Відень (506,8) 12.00, 13.25, 15.15 Концерт, 19.10 „Дас Шпіценбух дер Кеніґін" оп. Ів. Штравса, **22.10 Форт ресіталь Любки Колесси, Кошиці** (259,1) 12.35 Концерт, 18.00 Хор, **Прага** (470,2) 20.00 Концерт хору, 20.55 „На зеленій леваді" оперетка Бенеша (II. дія), **Париж** (1648) 17.00 Легка музика, 21.00 Концерт солістів, 21.45 „Еклярмон" ром. опера Масвета, **Білгород** (437,3) 17.00 Спів, 19.50 Вечір сербських нар. пісень і танків, **Берлін** (356,7) 14.15 Танкові мельодії, 18.15 Баль на острові кохання — весела авд. К. Гайнке, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 18.00 Нар. пісні й танки, 19.00 Легка музика, 22.30 **Музика — фантазія з варіяціями Кройцера, Мінхен** (405,4) 18.40 Форт. твори, Баха, 19.05 Вес муз., спів, 20.10 Вес вечір, **Будапешт** (549,5) 20.15 Концерт оп. орх., 22.05 Циг. музика, **Мілянo** (221,1) 11.30 Легка музика, 20.15 „Льогенгрін" оп. Р. Вагнера, **Рим** (420,8) 13.15 Циг. музика, 17.15 Концерт квартету цитристів, 20.25 Симф. концерт.

Львівське радіо.

Пятниця, 27. грудня 1935.

6.30 Колядa. 6.33, 6.34 Руханка, 6.50 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу. 12.03 Полудн. денник, 12.15, Фрагм. з оп. „Богема", 13.25 Хвилина домашнього господарства, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка муз. з гр. пл., 15.15 Експорт. 15.20 Біржа, 15.30 Фортепіяни, що снються — власні транскрипції грає Лев Боруньский і Карло Гімпель 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Хвилина питань для старших дітей, 17.00 Як працює антрополог, 17.15 Поезії Вікт. Поплавського — рецит., 17.14 Камер. концерт, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Муз.-словна авд., 18.30 Програм. скринька, 18.40 Сусп. хвилина, 18.45 Концерт, 19.04 Фейл.: Весілля у Новаків, 19.20 Реклям. концерт. 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.45 Сьогоднй комунікат, 19.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 20.00 Монолог: Ворожби та пасіянси, 20.10 Мельодії з оп. Абрагама: „Вікторія та її гузар", „Гавайська квітка", „Баль у Савої" (музика, спів), 21.00 Веч. денник, 21.10 Із сучасної Польщі, 21.15 Концерт фр. музик, спів. 22.00 Фрагменти з менше відомих опер із гр. пл., 22.20 „Чи не занесело?" мала орх., 22.50 Танк. музика.

Субота, 28. грудня 1935.

9.30 Коляда, 6.33—6.35 Руханка, 6.50, 7.30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт легкої музики в вик. орх., 13.25 Хвилина домашнього господарства, 13.30 Концерт бажань, 14.30 Концерт квінтету, 15.00 „Джію-Джіпу" гумореска Арк. Аверченка, 15.15 Польська морська торговля, 15.20 Біржа, 15.30 Легка музика з гр. пл., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Концерт тріо (балалайки), 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 У країні маркурів, 17.15 Новини з гр. пл., 17.45 Світ наших звірів: Орел, 17.50 Каліш, 18.00 Театр Уяви: Світ за дверима — авд. з гр. пл., 18.30 Огляд видань, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Музика з гр. пл., 19.00 Про місцевости, що перестали існувати, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальна гутірка. 20.00 Львівське попурі — популярні мельодії, 20.45 Короткохвилівці — гутірка, 20.55 Із сучасної Польщі, 21.00 Збірна авд. для закордону, 21.45 Успіх Познаня: „Буде краще", 22.15 Концерт орх., 23.05 Танк. музика.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 25-го грудня н. р. кооперативам платив за: франко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування	2·50 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.54-50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по	2·60 „
1 л. молока	0·16 „
1 л. сметани	0·75 „
1 к. яєць	5·50—5·60 „

Тенденція на масло і яйця знижкова. На молоко і сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 25. XII. н. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, франко подвіря птахомисарні „М. С." у Львові, (вул. Декарта ч. 4):

Цьогорічні курочки 1. кл.	0·95 зол.
Однорічні, товсті кури 1. кл.	0.90 „
Цьогорічні когути 1 кл. до 1·30 кг.	0.85 „
Товсті качки 1. кл.	0.95 „
Товсті індики 1. кл.	1.— „
Товсті пантарки	1.00 „

Кури, качки, індики, пантарки приймає в кожній кількости.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо, ячмінь та овес.

Приймає нових доставців.

Заява.

З п. Богданом Мирославом Гоцьким, котрий вирікся свого обряду і народу, родина зриває всяку звязь родинну і товариську.

За Родину: **о. Олекса Гоцький**, Двірці.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.